

การประยุกต์หลักฆราวาสธรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
APPLICATION OF GHARAVASADHAMMA PRINCIPLES TO PROMOTE ETHICS
OF THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION ADMINISTRATOR

ธันยารัตน์ พวงสาหร่าย

Thanyarat Puangsarai

นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao students

E-mail: thanyarat311048@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 16 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 21 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 25 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนเพื่อศึกษาการประยุกต์หลักฆราวาสธรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ปัจจุบันสังคมไทยจัดเป็นสังคมแห่งโลกนวัตกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างไร้พรมแดนส่งผลให้การดำเนินชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะค่านิยมที่มุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการปกครองประเทศย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข แต่ย่อมเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ อาจจะไม่ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ องค์การปกครองท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมากเนื่องจากเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและมีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนและสามารถจะตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของประชาชนได้

การประยุกต์หลักฆราวาสธรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนี้มีอยู่ 4 ประการ คือ 1) ด้านปัญญาตามหลักฆราวาสธรรม ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตระหนักในจริยธรรมประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อตรงตามหลักนิธิธรรม 2) ด้านความกล้าหาญตามหลักฆราวาสธรรม ผู้บริหารองค์การท้องถิ่นควรเป็นผู้มีบุคลิกที่ดีมีความกล้าหาญมีความศรัทธาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชน เข้าสู่อำนาจด้วยกลไกทางการเมืองประพฤติปฏิบัติตนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านความรู้จักประมาณตามหลักฆราวาสธรรม ควรปฏิบัติตามความเหมาะสมต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด และ 4) ด้านความยุติธรรมตามหลักฆราวาสธรรม ปฏิบัติราชการตามภารกิจด้วยความโปร่งใส มีจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักฆราวาสธรรม, ส่งเสริมจริยธรรม, ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This article is written to study the application of lay principles to promote ethics of sub-district administrative organization administrators. It was found that: Today, Thai society is classified as a global society. Communication innovation and technology advance without borders, resulting in changes in lifestyles. Especially values that focus on material prosperity or concrete things. The government, which is the mechanism for governing the country, has many responsibilities in managing the country to make the people happy. But it is impossible for the government to take care of and provide services to the people in every community in the country. may not be able to respond to the needs of each community. Local government organizations are very relevant to the lives of the people because they are the organizations closest to the people and have the authority to solve various problems. of the people and able to meet the basic needs of the people.

The application of the principles of Gharavasadhamma to promote the ethics of administrators of this subdistrict administrative organization has four aspects: 1) As for wisdom according to Gharavasadhamma, the executives of local administrative organizations should realize the ethics, behave honestly, practice as good models and be straightforward according to the rules of laws. 2) As for bravery according to Gharavasadhamma, the executives of local organizations should have good personality, be brave, dependable and reliable for community. They get power with political process and behave honestly. 3) As for moderation according to Gharavasadhamma, the executives should practice suitably to people and emphasize to solve the people's problems. The performing of the local governments should really meet the people's needs. 4) As for justice according to Gharavasadhamma, the executives should perform duties transparently with democratic mind.

Keywords: Application of Gharavasadhamma Principles, Promote Ethics, Subdistrict Administrative Organization Administrator

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทย จัดเป็นสังคมแห่งโลกนวัตกรรม การสื่อสารและเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างไร้พรมแดนส่งผลให้การดำเนินชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รับเอาอิทธิพลตะวันตกเข้ามาในประเทศไทยโดยเฉพาะค่านิยมที่มุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม อำนาจวัตถุนิยมที่ผู้บริโภคยอมลงทุนซื้อสินค้าที่มีราคาสูงเพื่อสนองต่อความต้องการคือความสุข เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากขึ้นความต้องการได้รับการตอบสนองย่อมมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อสองสิ่งนี้ไม่สมดุลกันจะนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ลุกลามเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมตามมาปัญหาด้านจริยธรรมดังกล่าวนี้ได้แพร่ไปสู่ทุกองค์กรรวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นก็เกิดปัญหานี้ด้วยซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ประกอบกับลักษณะทางการเมืองที่ยึดตัวบุคคลและอำนาจเงินเป็นสำคัญทำให้การเมืองท้องถิ่นของไทยถูกผูกขาดโดยคนเฉพาะกลุ่ม และสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหามากขึ้นเมื่อระบบเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ากลุ่มธุรกิจจะเข้ามามีบทบาทสำคัญ

ทางการเมืองและการบริหารท้องถิ่น มีระบบทุนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง (ทิพย์พรพรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา, 2542 : 51)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะชุมชนที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการปกครองประเทศย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข แต่ย่อมเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจเกิดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน อาจจะไม่ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ คุณลักษณะที่มีความโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล ซึ่งการเป็นผู้มีจริยธรรมเป็นคุณลักษณะของคนที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งอันพึงประสงค์อย่างมากของสังคมปัจจุบันและอนาคต การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อกำหนดหาค่าประกอบและตัวบ่งชี้จริยธรรมทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีและยึดถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางสร้างเสริมจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นตามที่รัฐพึงประสงค์ จัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ทุกองค์กรควรให้ความสำคัญและดำเนินการกันอย่างจริงจัง ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นที่หน่วยงานพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงประสงค์หรือผู้บริหารท้องถิ่นในอุดมคติที่เป็นทั้งคนเก่งและดีซึ่งจะเป็นจุดประกายความคิดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นตลอดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาดำเนินการพัฒนาจัดทำขึ้นเป็นมาตรฐานจริยธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นไทยและนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาแล้วไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงวิชาการ สังคม ชุมชนและประเทศชาติในวงกว้างต่อไป (พระพลการ อนุพันธ์, 2564 : 8)

สำหรับแนวคิดหลักจริยธรรมของผู้บริหารทางการเมืองของปรัชญาเมธีชาวตะวันตกที่สำคัญ คือ โสเครตีส มี 5 ประการ ได้แก่ 1) ปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความดี คือ สิ่งที่คุณหรือมีประโยชน์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการ ถ้ามนุษย์รู้ว่าความดีคืออะไร มนุษย์ก็จะไม่ทำความชั่ว 2) ความกล้าหาญ (Courage) หมายถึง ผู้นำต้องมีความกล้าหาญที่จะทำความดีในทุกสถานการณ์ แม้ว่าการทำความดีนั้นจะเสี่ยงด้วยชีวิตก็กล้าหาญที่จะทำ 3) การควบคุมตัวเอง (Temperance) หมายถึง การดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมแห่งความดี ผู้นำต้องมีสติ ไม่ปล่อยให้ชีวิตตกเป็นทาสของอารมณ์ความปรารถนาต่าง 4) การปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา (Piety) หมายถึงการทำความดีและการเคารพ ยกย่องสิ่งที่ควรยกย่อง 5) ความยุติธรรม (Justice) หมายถึงการแสดงออกในรูปของการกระทำที่เคารพสิทธิของผู้อื่น และไม่ยอมกระทำความชั่วต่อผู้อื่น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2545 : 30)

องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมากเนื่องจากเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและมีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนและสามารถจะตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของประชาชน แต่ระบบองค์กรปกครองท้องถิ่นยังมีความวุ่นวายหลายประการที่สำคัญการคอร์รัปชันการให้บริการประชาชนที่ด้อยคุณภาพ การร้องเรียนและฟ้องร้องกันระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรองค์กรปกครองท้องถิ่นบางท่านยังมุ่งทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจความเจริญทางด้านจิตใจตามไม่ทันกับความเจริญทางด้านวัตถุระบบท้องถิ่นจึงเกิดวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาสนใจความเจริญทางด้านจิตใจถ้าบุคลากรท้องถิ่นทุกคนได้รับการพัฒนาด้านจิตใจแล้วก็น่าจะเชื่อได้ว่าระบบราชการท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เมื่อการมีอำนาจของคนบางกลุ่มในสังคมทำให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมจนทำให้พฤติกรรมคนเปลี่ยนไปได้ นั่นคือสิ่งที่ประพุดีอาจจะไม่ถูกต้องในทางสังคมถ้าเป็นบุคคลสาธารณะ เช่น นักการเมืองซึ่งถูกสังคมคาดหวัง การต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งยังต้องถูกตรวจสอบ

การทำงานจากฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งจากสังคมด้วยยิ่งทำให้นักการเมืองต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมสูง เป็นตัวอย่างที่ และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทางการเมืองในกลุ่ม การประสานประโยชน์ก็ต้องให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาด้วยในเวลาเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า สิ่งที่ดีและถูกต้องสำหรับปัจเจกชนจำเป็นต้องเป็นที่ถูกต้องสำหรับสังคมด้วย นั่นก็คือ การมี “จริยธรรม” ซึ่งเป็นแนวคิดจากการวิเคราะห์จริยธรรม

นักการเมืองต้องมีระดับจริยธรรมอยู่ในระดับสูง เพราะถือนักการเมืองเป็นบุคคลสาธารณะ จึงควรมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่าบุคคลปกติทั่วไป เพราะพฤติกรรมของนักการเมืองจะมีผลกระทบต่อสังคมและประชาชนนี้คือเหตุผลที่สังคมเรียกร้องคุณธรรมจริยธรรมจากนักการเมือง ให้ความเห็นว่านักการเมืองที่พึงประสงค์จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติในแนวทางที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งแสดงออกทางกาย วาจา ใจ และจริยธรรมเป็นคำที่คุ้นเคยในสังคมไทยเป็นอย่างดี และเสมือนว่าเป็นคำที่หยาบคายขึ้นมากล่าวอ้างถึงอยู่เสมอหนึ่งว่าจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทยไม่ว่าวงการใดก็ตาม เช่น ทางด้านการเมืองการปกครองที่ประชาชนคาดหวังให้นักการเมืองมีจริยธรรม ไม่คอร์รัปชั่น บริหารบ้านเมืองอย่างโปร่งใสหรือในวงการข้าราชการที่คาดหวังข้าราชการเป็นข้าราชการที่ดี บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ รวมถึงในวิชาชีพครูย่อมคาดหวังครูเป็นผู้มีจริยธรรมที่ดี พุฒเทในการอบรมสั่งสอนเป็นต้นแบบที่ดีหล่อหลอมให้กับเด็กและเยาวชนของชาติเป็นคนดี หรือแม้แต่ในเด็กและเยาวชน สังคมก็หวังให้เด็กและเยาวชนมีจริยธรรมที่ดีเป็นเด็กดีของพ่อแม่ เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไป (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2523 : 21)

ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัยที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริง แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันจริยธรรมของสังคมไทยเป็นอย่างไร และหากกล่าวถึงเรื่องจริยธรรมในสังคมไทยว่าเป็นอย่างไรคงจะได้คำตอบที่คล้ายๆ กันจากหลายๆ คนที่ไม่แตกต่างกันนัก ว่า “จริยธรรมของคนไทยในปัจจุบันดูว่าจะมีน้อยลงไปทุกที” ซึ่งไม่ต้องดูอื่นไกลจากวิถีชีวิตประจำวันที่ใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ฉะนั้น ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักธรรมาสธรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะนำไปพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม

จริยธรรมมาจากศัพท์ จริย + ธรรม คำว่า จริย หมายถึง ความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติส่วนคำว่า ธรรมะ มีความหมายหลายอย่างเช่นคุณความดีหลักคำสอนของศาสนาหลัก ปฏิบัติเมื่อนำมารวมกันเป็นจริยธรรมจึงหมายถึงหลักแห่งความประพฤติ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้คำนิยามว่าจริยธรรมคือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎศีลธรรมโดยทั่วไปจะท่ามกอยู่กับศาสนา เพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างแบบจริยธรรมให้กับสังคมดังคำกล่าวของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมชที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับศีลธรรมของพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธกำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันไว้อย่างไรนั้นหมายความว่าได้กำหนดหลัก จริยธรรมไว้ให้ปฏิบัติอย่างนั้น” สรุป จริยศาสตร์มุ่งเสนอทฤษฎี ส่วนจริยธรรมมุ่งชี้วิธีปฏิบัติ จริยศาสตร์ให้หลักการ จริยธรรมให้วิธีการ จริยศาสตร์มุ่งตอบปัญหาว่าความดีคืออะไร ส่วนจริยธรรมมุ่งประเด็นว่าปฏิบัติอย่างไรจึงจะเข้าถึงความดี กล่าวโดยสรุปจริยศาสตร์และจริยธรรมเกี่ยวข้องกับความประพฤติ ความต่างอยู่ตรงที่ว่าจริยศาสตร์เน้นทฤษฎี ส่วนจริยธรรมเน้นวิธีปฏิบัติ คุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการพัฒนาการด้านสติปัญญาและการอบรมกล่อมเกลารูจักรับผิดชอบชั่วดีของสังคม คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็น

พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งในระบบนอกโรงเรียนและในโรงเรียนการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้ชีวิตมีคุณค่าและ กำกับให้ตนเองเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ด้วยการปลูกฝังพื้นฐานด้านจริยธรรมในด้านต่างๆ

นักทฤษฎีจริยธรรมหลายท่านมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บางคนเชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พวกหนึ่งเห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล หรืออีกนัยหนึ่งว่าคนเรานั้นมีได้ดีหรือชั่วโดยสิ้นเชิงมาแต่กำเนิด จิตใจอยู่ในสภาวะกลางๆ พร้อมทั้งจะได้รับเงื่อนไขปัจจัยผลักดันให้ผู้นั้นเป็นคนดีหรือคนชั่ว แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความพร้อมที่จะเจริญเติบโตทางจิตใจนั้นอยู่ในตัวบุคคลนั้นมาตั้งแต่เกิดพูดง่าย ๆ จิตใจของเขาบริสุทธิ์มาตั้งแต่กำเนิดเมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของเขาจะเริ่มสำแดงอย่างเด่นชัดและพัฒนาการไปตามวิถีทางที่ดีขึ้นจริยธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรมทางสังคม ดังนั้น คำว่าจริยธรรม (Ethics) ตามความหมายทางศาสนาหมายถึง ความดีงาม ความถูกต้อง ความเหมาะสมที่คนในสังคมหนึ่งๆ ได้ยอมรับถือปฏิบัติเป็นหลักทางศีลธรรมหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า จริยธรรมคือเครื่องมือในการวัดความดี ความไม่ดี ความถูก ความผิด ความเหมาะสม ความไม่เหมาะสมแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม จริยธรรมไม่เป็นหลักสากลคือจริยธรรมในสังคมหนึ่งอาจจะไม่ถูกยอมรับในอีกสังคมหนึ่งก็เป็นได้ แต่จริยธรรมที่หมายถึงความดีงาม ความถูกต้อง และความเหมาะสมนั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้ คือ

1. พฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนหมู่มากหรือส่วนใหญ่
2. พฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดความพอใจการยอมรับของคนในสังคมนั้นเป็นส่วนใหญ่
3. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดประโยชน์ทั้งตนและผู้อื่นในสังคม
4. พฤติกรรมนั้นเหมาะสมกับกาลเวลา สถานที่ และบุคคล เรียกว่า “ถูกกาลเทศะ”

พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมีการกล่าวถึงทั้งในทฤษฎีทางจิตวิทยาและแนวคิด ของนักการศึกษา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแต่ละทฤษฎีมีพื้นฐานแนวคิดและข้อตกลงเบื้องต้น แตกต่างกันใน การนำมาใช้จึงไม่มีทฤษฎีใดที่มีความสมบูรณ์ในการใช้ทฤษฎีต่างๆ นี่เป็นแนวทางแห่ง การปฏิบัติจึงต้องพิจารณาทั้งจุดเด่นและข้อด้อยของทฤษฎีนั้นๆ และนำมาบูรณาการกับทฤษฎีอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและลดข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 38)

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นการปฏิบัติดี ปฏิบัติได้ถูกต้องที่เป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือ บุคคลเห็นร่วมกันเป็นสิ่งที่ดีโดยมีกรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงาม ความร่มเย็นเป็นสุข ความรัก สามัคคี ความอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัยในการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตที่ดีงามซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองหรือสังคมโดยมีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นองค์ประกอบเพื่อพัฒนาตนเองให้มีภาวะของความ เป็นผู้เห็นดี เห็นงาม เห็นชอบ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของจริยธรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของผู้นำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การที่มนุษย์เรามีการอยู่ร่วมกันมากๆ จึงจำเป็นที่จะต้องผู้นำ ผู้นำจึงมีความสำคัญดูจะเข้มแข็งที่จำเป็นสำหรับคนเดินทางและเสาเข็มที่มีความจำเป็นต่อการสร้างบ้านเรือน นอกจากนั้นผู้นำยังเป็นผู้สร้างหลักจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมและองค์กรต่างๆ ถ้าจะเปรียบไปแล้วผู้นำก็เปรียบเหมือนหลักชัยของประเทศชาติ ราชนครเปรียบเหมือนทรัพย์สิน ผู้นำคือผู้รักษาทรัพย์สิน ซึ่งหากต้องการทราบถึงความเจริญรุ่งเรืองของสังคม หน่วยงาน องค์กร บ้านเมือง ตลอดจนประเทศชาติ ต้องดูผู้นำเป็นหลัก ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ยกพุทธภาษิตที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสความสำคัญของผู้นำโดยยกโคจำฝูง

เปรียบเทียบกับผู้นำ ดังข้อความตอนหนึ่งว่า “ภิกษุทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายบริโภคข้าวกล้าสุกพร้อมกัน ย่อมมีอายุยืนมีผิวพรรณผ่องใสมีกำลังมีความเจ็บป่วยน้อย เมื่อฝูงโคข้ามน้ำไป ถ้าโคจำฝูงไปคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ไปคดเคี้ยวตามกัน ในเมื่อโคจำฝูงไปคดเคี้ยว ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมตามไปด้วย หากพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นทุกข์ เมื่อฝูงโคข้ามน้ำไป ถ้าโคจำฝูงไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกัน ในเมื่อโคจำฝูงไปตรง ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติชอบธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติชอบธรรมตามไปด้วย หากพระราชาตั้งอยู่ในธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข” (อง.จตุกก. (ไทย) 21/70/98)

พระพุทธองค์ตรัสว่า “เราเป็นกัลยาณมิตรของสัตว์ทั้งหลาย อาศัยเราผู้เป็นกัลยาณมิตร สัตว์ทั้งหลายก็พ้นไปได้จากทุกข์ทั้งปวง” ความเป็นผู้นำของพระพุทธเจ้าซึ่งแสดงออกในลักษณะอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นผู้ค้นพบ มรรคา หรือค้นพบทางทรงเป็นผู้รู้ทาง และทรงบอกทางให้ทางนั้นเพื่ออะไร ก็เพื่อไปสู่จุดหมายหมายของชีวิตโดยแท้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้สามารถที่จะช่วยให้คนไปถึงจุดหมายได้เพราะว่าคนทั้งหลายต้องการไปให้ถึงจุดหมายนั้นแต่เขาไม่รู้ทางไม่มีวิธี พระพุทธเจ้าทรงค้นพบมรรคาคือทางที่ไปสู่จุดหมายแล้วก็มาช่วยบอกกล่าวชี้แนะหรือบอกทางให้เป็นเหมือนมัคคุเทศก์ทำให้ผู้คนอื่นสามารถร่วมเดินทางหรือโดยสารไปจนถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้ พระพุทธเจ้าทรงมีลักษณะอีกประการหนึ่งแห่งความเป็นผู้นำซึ่งแสดงออกในพระดำรัสเป็นบางครั้งคือพระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้ที่ช่วยให้คนทั้งหลายได้ศึกษาเรียนรู้หรือฝึกฝนตนเองจนกระทั่งเขาสามารถที่จะข้ามพ้นความทุกข์หรือปัญหาไปถึงจุดหมายได้ข้อนี้หมายความว่าผู้นำไม่ได้มาหยิบนั่นอะไรให้แก่ผู้อื่นโดยตรงแต่มาช่วยให้คนอื่นได้ฝึกฝนได้เรียนรู้จนสามารถพึ่งตนเองได้และช่วยตนเองให้พ้นปัญหาไปหรือทำได้สำเร็จบรรลุจุดหมายอย่างใดก็ได้พระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญต่อพระธรรมวินัยมากกว่าผู้นำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าพระธรรมวินัยไม่มีการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบุคลิกลักษณะของผู้นำแต่ละบุคคล คือ ทำหน้าที่ของผู้นำนั้นผู้นำในพระพุทธศาสนามีพื้นฐานมาจากกลุ่มศัพท์หลายคำ กล่าวคือ “กษัตริย์” “ชัตติยะ” และคำว่า “ราชา” ดังจะเห็นได้จากหลักการของผู้นำที่ปรากฏในคัมภีร์อัคคัญญสูตรที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้นำไว้ว่า “ครั้นแล้ว สัตว์เหล่านั้นจึงเข้าไปหาท่านที่มีรูปงดงามกว่า น่าดูกว่า น่าเลื่อมใสกว่า น่าเกรงขามกว่า แล้วจึงได้กล่าวดังนี้ว่า “มาเถิด ท่านผู้เจริญ ขอท่านจงว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าว จงติเตียนผู้ที่ควรติเตียน จงขับไล่ผู้ที่ควรขับไล่โดยชอบเถิด และพวกเราจักแบ่งปันข้าวสาละให้แก่ท่าน สัตว์ผู้นั้นรับค่าแล้ว ได้ว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าว ติเตียนผู้ที่ควรติเตียน ขับไล่ผู้ที่ควรขับไล่โดยชอบ และสัตว์เหล่านั้นก็ได้แบ่งปันข้าวสาละให้แก่สัตว์ผู้นั้น” (ที.ปา. (ไทย) 11/130/96) ข้อความดังกล่าวนี้เป็นที่มาของคำว่า “มหาสมมติ” “กษัตริย์” และคำว่า “ราชา” ในกาลต่อมาภายหลังซึ่งทั้งสามคำนี้มีความหมายที่มุ่งเน้นไปที่การทำหน้าที่ในการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติและวินัจฉัยคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งผลจากการทำหน้าที่ดังกล่าว “กษัตริย์”

จึงได้รับข้าวสาละเป็นการตอบแทนเพื่อจะได้มีหน้าที่ปกครองควบคุมดูแลหมู่คณะองค์กรและสังคมที่ตนทำหน้าที่เป็นผู้นำดังหลักที่ว่า “พระราชาเป็นประมุขของมนุษย์ทั้งหลาย” คุณสมบัติของผู้นำ ถ้าหากผู้นำไร้คุณสมบัติเสียแล้วสังคมนั้นก็จะสับสนวุ่นวาย สังคมใดไร้ธรรมสังคมนั้นก็เป็นสังคมของคนชั่วยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการบริหารการเมืองการปกครองแล้ว ผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนหรือผู้ใต้การปกครอง (ม.ม. (ไทย) 13/400/499) บุคคลต่างๆ ในสังคมหรือในโลกนี้ย่อมมีอำนาจหรือกำลังที่แตกต่างกันไปตามฐานหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ผู้นำก็เช่นเดียวกันย่อมมีอำนาจมากบ้างน้อยบ้างตามตำแหน่งที่รับมอบหมาย ดังนั้น เพื่อความเข้าใจในอำนาจ

และขอบเขตของอำนาจของผู้ใช้เป็นผลที่เกิดจากอำนาจหน้าที่ซึ่งมีลักษณะเป็นสิทธิ เช่น สิทธิในการวินิจฉัยสั่งการ สิทธิในการบังคับบัญชา และสิทธิในการบริหารงาน เป็นต้น อำนาจหน้าที่เป็นอำนาจที่มีอยู่ในสถาบันทางการบริหารโดยมีรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ธรรมเนียมประเพณีนิยม ดังนั้นอำนาจจึงสามารถแบ่งออกได้ 3 อย่าง คือ

1) อำนาจตามหลักเหตุผลและกฎหมาย อำนาจตามหลักเหตุผลและกฎหมายโดยทั่วไปแล้วความมีเหตุมีผลนั้นมักจะเป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการ (เหตุ) ควบคู่กับจุดหมาย (ผล) หมายความว่า วิธีการนี้จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้หรือไม่หากว่าความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการไปสู่เป้าหมายเป็นไปด้วยดี ก็หมายความว่า ความมีเหตุมีผลซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ มีเหตุแล้วนำไปสู่ผลที่ต้องการ (วุฒิชัย จานงค์, 2523 : 19-20)

2) อำนาจตามประเพณี อำนาจตามประเพณีนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ในตนเองแล้วผู้นับถือปฏิบัติอยู่ในกรอบของประเพณีนั้นอันเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ลักษณะของอำนาจ คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง สิ่งที่เรายอมรับปฏิบัติตามกันมาจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแนวทางปฏิบัติที่ทุกคนปฏิบัติกันโดยทั่วไปจนเกิดเป็นความเคยชิน และไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นภาระหน้าที่และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติมานานใช้กันอย่างแพร่หลาย การปฏิบัติก็ไม่มีกฎหมาย หรือข้อบังคับใดให้ปฏิบัติ (สุพัตรา สุภาพ, 2545 : 21) 3) อำนาจบาปมีตามคติทางพระพุทธศาสนาขึ้นอยู่กับภาระกระทำของตนเองเป็นสำคัญหากการกระทำของตนเองไม่ว่าในอดีตหรือปัจจุบันไม่ดีผลที่ได้รับก็เป็นผลที่ไม่ดีเพราะมนุษย์จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบการกระทำของตนเองซึ่งเป็นกฎที่มีความยุติธรรมที่สุดเรียกว่ากฎแห่งกรรม ดังพระพุทธดำรัสว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวหรือประณีต (ม.อ. (ไทย) 14/581/287) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) บาปมีที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (2) บาปมีที่เกิดจากการสั่งสมในปัจจุบัน การที่พุทธเจ้าได้ตรัสรู้ธรรมเป็นพระศาสดาเอกในโลกและทรงได้รับการเคารพเทิดทูนมานับพันๆ ปีแล้วนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับภาระที่พระองค์ทรงบำเพ็ญบาปมีหรือบำเพ็ญเพียรในปัจจุบันชาติเพียงอย่างเดียว แต่พระองค์ทรงบำเพ็ญบาปมีมานับชาติไม่ถ้วนบาปมีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมานั้นมีทั้งระดับสามัญ ระดับกลางและระดับสูง เรียกว่าทศบาปมีหรือบาปมี 10 ประการ (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/14/114)

สรุปได้ว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อผู้ตามเป็นอย่างมากเพราะผู้นำเป็นคนดีที่เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือยามทุกข์ยาก ผู้นำที่ดีย่อมได้รับการยกย่องและแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นร่มโพธิ์หลักชัยแก่ประชาชนเสมอผู้นำมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกษัตริย์ เป็นราชา เป็นผู้บริหารรัฐ เป็นผู้ดูแลความสงบและสร้างสันติให้เกิดแก่ราษฎรเป็นหลักทั้งนี้ก็เพราะว่าบ้านเมืองจะอยู่เย็นเป็นสุขมีระเบียบวินัยก็เพราะมีผู้นำเป็นศูนย์รวมจิตใจมีผู้บริหารบ้านเมืองคอยเอาใจใส่ดูแล ดังคำที่ว่า พระราชาเป็นเครื่องปรากฏของแว่นแคว้น เป็นต้น สังคมใดไร้ธรรมสังคมนั้นก็เป็สังคมของคนชั่วร้ายเกี่ยวกับเรื่องการบริหารการปกครองแล้วผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่งเพราะจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนหรือผู้ใต้การปกครอง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นจากนักวิชาการที่ได้นิยามไว้ ดังต่อไปนี้แนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ

ประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธา เลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการ ของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่นเกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self-Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็น การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียน การปกครองตนเองคือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือ การกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดคือรากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขาดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2525 : 3)

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

3.1) ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

3.2) รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการ ที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่นโดยรูปแบบที่เหมือนกัน ย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่า ผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3.3) กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการดังกล่าวเอง ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นทุกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการ เฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่น เพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายไป

รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงาน ยิ่งขึ้น การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ หรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติ อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้นตามลำดับ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539 : 28-29)

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็น ผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการ ของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้งการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทย ผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายทองหยด จิตตะวีระ, นายสุรินทร์ เทพกาญจนา เป็นต้น ล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ (วิญญู อังคนารักษ์, 2518 : 98)

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเองการปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบท ที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชน ในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเองซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมีเช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่ หรือกึ่งหยิบยื่นยัดใส่” เกิดความคาดหวัง ทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพา ไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญ ของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2528 : 3-4)

หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ 1) ต้องเป็นนิติบุคคลเอกเทศแยกจากส่วนกลางมีขอบเขตการปกครองแน่นอนมีคณะผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง 2) มีอิสระในด้านการคลังงบประมาณในการจัดเก็บภาษีและหารายได้ 3) มีอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของตนเอง 4) อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก ดังนั้น การกระจายอำนาจมีข้อพึงระวังและได้กลายเป็นจุดวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งมีอยู่หลายประการดังได้กล่าวไว้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ของขอบเขต การกระจายอำนาจและการคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันอย่างมาก และมีมานานตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 กล่าวคือ ได้มีการถกเถียงถึงความพร้อมของประชาชนต่อการปกครองตนเอง มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน แต่จากความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นนั้น หากจะมองรวม เป็นจุดใหญ่ๆ แล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็นสอง

ด้านคือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือ ในด้านการเมืองการปกครองนั้น เป็นการปูพื้นฐานของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย และการเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางตอบ สนองแก้ปัญหา ด้วยตนเอง ด้วยกลไกทางการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ (วรพิทย์ มีมาก, 2545 : 6)

สรุปได้ว่า แนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางตอบสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง

หลักขรวาธธรรม 4 ประการ

ขรวาธธรรม หมายถึง ธรรมะของขรวาธ หรือธรรมะสำหรับผู้ครองเรือน ขรวาธ หมายถึง ผู้ครองเรือน บางทีเรียกว่า คฤหัสถ์ หมายถึง บุคคลที่มีใช้นักบวชหรือพระสงฆ์ที่มีอาชีพแตกต่างกัน เช่น ขาวนา ขาวไร่ พ่อค้า ข้าราชการ นักศึกษา เป็นต้น แนวคิดขรวาธธรรมหรือธรรมสำหรับชีวิตคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน 4 ประการคือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ อรรถาธิบายว่า

1. สัจจะ ความ ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไมตรีจิตสนิทต่อกัน ขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุเกิดหาวระแวงเป็นจุดเริ่มต้นความแตกแยก อานิสงส์ของการมีสัจจะ คือ 1) เป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน 2) เป็นผู้มีความหนักแน่น มั่นคง 3) เป็นผู้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 4) ผู้อื่นเคารพยกย่อง 5) ผู้อื่นเชื่อถือ และยำเกรง 6) สมาชิกในครอบครัวมีความสุข และมีความมั่นคง 7) เป็นผู้ได้รับเกียรติ และมีชื่อเสียง โทษของการขาดสัจจะ คือ 1) เป็นผู้ไม่มีความรับผิดชอบ 2) หาคความเจริญในหน้าที่การงานไม่ได้ 3) เป็นคนไม่น่าเชื่อถือ 4) ไร้ชื่อเสียง และเกียรติยศ

2. ทมะ การรู้จักควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อข้อบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขปรับนิสัยและอัธยาศัย ให้ประสานเข้าหากันได้ไม่ตึงตันเอาแต่ใจและอารมณ์ของตน ผู้ขาดธรรมข้อนี้ทำให้คนในองค์กรไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข อานิสงส์ของการมีทมะ คือ 1) เป็นผู้รักการฝึกฝนตนอย่างสม่ำเสมอ 2) เป็นผู้มีความอดทน มีความรอบคอบ 3) ไม่บาดหมาง และไม่มิดีตรู 4) เป็นผู้มีความสามารถในการงาน 5) เป็นผู้แก้ปัญหาเป็นเลิศ โทษของการขาดทมะ คือ 1) เป็นผู้ไม่รู้จักการฝึกฝนตน 2) เป็นผู้ไม่มีทมะง่าย 3) ไม่เจริญในหน้าที่การงาน 4) มักเป็นศัตรูกับผู้อื่น 5) เป็นผู้เข้ากับคนอื่นหรือสังคมไม่ได้

3. ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักหนาสาหัสทั้งหลายทั้งจากถ้อยคำหรือกิริยาอาการจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ล่วงเกินโดยตั้งใจหรือไม่ เมื่อเกิดภัยพิบัติ คับขันก็ไม่ตีโพยตีพาย มีสติอดกลั้น คิดอุบายใช้ปัญญาแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี อานิสงส์ของการมีขันติ 1) เป็นผู้รู้จักใช้ความอดทน และมีความอดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ 2) ทำงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ 3) สามารถปกครองบริหารได้ดี 4) เป็นผู้ไม่มีศัตรู 5) เป็นที่น่านับถือ และผู้อื่นให้ความเคารพ โทษของการขาดขันติ 1) เป็นผู้มิจิตตอหังการ ไม่มีความเข้มแข็ง 2) ทำงานไม่สำเร็จ 3) ปกครองบริหารไม่ได้ 4) มักมีศัตรูในทุกแห่ง 5) เป็นผู้ที่ไม่ให้ความเคารพ นับถือ 6) เสื่อมในทรัพย์ได้ง่าย

4. จาคะ ความเสียสละความเผื่อแผ่แบ่งปัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจความสุขส่วนตน เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว อานิสงส์ของการมีจาคะ 1) เป็นผู้

จิตเมตตา รู้จักการให้ การเสียสละ 2) ได้รับสิ่งตอบแทนจากผู้อื่นได้ง่าย 3) เป็นผู้ที่คนอื่นให้ความเคารพ นับถือ 4) ปกครองบริวารได้ง่าย 5) คนรอบข้าง คนในครอบครัวมีความสุข โทษของการขาดจาคะ 1) เป็น คนมีความตระหนี่ 2) ผู้อื่นติฉินนินทา 3) ไม่มีผู้คบหา 4) การงานหรืออาชีพไม่เจริญก้าวหน้า 5) ไม่มี ผู้ช่วยเหลือในยามตกทุกข์ได้ยาก

หลักพรหมวิหาร 4 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างความสงบสุขในสังคม หากคนในสังคม ทุกคนปฏิบัติตามหลักธรรมนี้แล้ว ย่อมอำนวยคุณประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติตามทั้งในชาตินี้และในชาติหน้า ก่อให้เกิดความสุขสวัสดิ์ มีความราบรื่นในการดำเนินชีวิต และยังทำให้องค์กรต่างๆ ตลอดจนสังคมเกิด ความสงบเรียบร้อย และยังพบว่าหลักพุทธธรรมในข้อนี้ยังสามารถช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมายทำงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรมว่า “พรหมวิหาร 4” หมายถึง ธรรมสำหรับพรหมาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ประกอบด้วย พรหมวิหาร 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์จริงใจ ทำให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนธิ ท่อกัน ทมะ คือ การรู้จักบังคับ ควบคุมอารมณ์ข่ม ระวังใจฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัย และอภัยภัยให้เข้าหากันได้ ขันติ คือ ความอดทนอดกลั้นต่อความลำบากทั้งหลาย จาคะ คือ ความ เสียสละเผื่อแผ่แบ่งปัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546 : 113-114)

สรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 ประการคือ สัจจะ ความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้ เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนธิต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อ เหตุบกพร่องของกันและกันรู้จักฝึกฝน ปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอภัยภัยให้กลมกลืน ประสานเข้าหากันได้ ขันติ ความอดทน อดกลั้นต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย จาคะ ความ เสียสละ ความเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น

บทสรุป

ปัจจุบันสังคมไทย จัดเป็นสังคมแห่งโลกนวัตกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่าง ไร้พรมแดนส่งผลให้การดำเนินชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รับเอาอิทธิพลตะวันตกเข้ามาใน ประเทศไทย โดยเฉพาะค่านิยมที่มุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม อำนาจวัตถุนิยมที่ ผู้บริโภคยอมลงทุนซื้อสินค้าที่มีราคาสูงเพื่อสนองตอบต่อความต้องการคือความสุข เมื่อมนุษย์มีความ ต้องการมากขึ้น ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองย่อมมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อสองสิ่งนี้ไม่สมดุลกัน จะนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ลุกลามเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมตามมา ปัญหาด้านจริยธรรมดังกล่าวนี้ได้แพร่ไปสู่ทุกองค์กรรวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่น การปกครองส่วน ท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะชุมชน ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการปกครองประเทศย่อมมีภาระหน้าที่อย่าง มากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำ บริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจเกิดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน อาจจะไม่ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมากเนื่องจากเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและมีอำนาจ หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนและสามารถจะตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของ ประชาชนได้

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนี้มีอยู่ 4 ประการ คือ 1) ด้านปัญญาตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตระหนักในจริยธรรมประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อตรงตามหลักนิติธรรม 2) ด้านความกล้าหาญตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารองค์การท้องถิ่นควรเป็นผู้มีบุคลิกที่ดีมีความกล้าหาญมีความศรัทธาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชน เข้าสู่อำนาจด้วยกลไกทางการเมืองประพฤติปฏิบัติตนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านความรู้จักประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ควรปฏิบัติตามความเหมาะสมต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด และ 4) ด้านความยุติธรรมตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติราชการตามภารกิจด้วยความโปร่งใส มีจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สมาคมศิษย์เก่ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2542). ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2523). การบริหารงานตำรวจ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพลากร อนุพันธ์. (2564). “องค์ประกอบและตัวบ่งชี้จริยธรรมทางการเมืองของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ลิขิต อีระเวทิน. (2525). การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2528). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วิญญู อังคนารักษ์. (2518). แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- วุฒิชัย จำนงค์. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วรพิทย์ มีมาก. (2545). “ความรู้และความเข้าใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านดง จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2550). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2545). การเมืองแนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
